

5RE403: Téma: Školství

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy → návrhy vzdělávací politiky státu → zákony
→ realizace vzdělávací politiky státu

Školství – veřejný sektor:

- regionální školství → lokální a regionální školy... → P.O. řízené obcemi a kraji
- přímo řízené – VŠ - veřejnoprávní vysoké školy přímo řízené MŠMT;
+ státní školy – rezort MV – policejní školy, MO – vojenské školy, MS – justiční akademie, MZV – školy při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu ČR; ... → P.O.

Školství → vzdělávací politika státu → **význam** vzdělávacích služeb → kvalifikace

→ vliv na růst PP a růst HDP

→ vyšší adaptabilita pracovní síly → lepší uplatnění na trhu práce
- externality

→ dílčí výdajová kvóta:

$(\text{výdaje na vzdělání} / \text{HDP}) \times 100$

- v EU kolem 6 %;
- 3% - 4% na I. a II. stupni škol (lokální a regionální školství)

→ elasticita výdajů na školství k HDP v čase

→ problém: měření kvality výstupů:

→ celkový počet žáků; celkové výdaje na školství;
výdaje na žáka

Rezort školství:

Státní správu ve školství vykonávají:

- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – O.S. státu; zřizovatel několika škol – P.O.
- Česká školní inspekce
- krajské úřady → odbor školství KÚ
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností → odbor školství OÚ (MÚ) s rozšířenou působností
- ředitelé škol a školských zařízení
- jiné ústřední orgány státní správy, pokud tak stanoví zvláštní zákon.

Samosprávu ve školství vykonávají:

- kraj → zřizovatel středních škol → gymnázia, střední odborné školy; speciální ZŠ
- obec nebo dobrovolný svazek obcí → zřizovatelé MŠ, ZŠ → povinnost zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky
- školská rada (na úrovni školy) → účast na správě školy, ustanovuje ji zřizovatel:
 - 1/3 jmenována zřizovatelem
 - 1/3 volena ze zástupců žáků (rodiče), žáci

- 1/3 volena pedagogickými pracovníky, **ne** ředitel!

Zřizovatelé škol a školských zařízení

- MŠMT ČR,
- obce a dobrovolné svazky obcí
- kraje
- fyzické nebo právnické osoby (pro soukromé školy)
- registrované církve nebo náboženská společenství

Školy, školská zařízení

- školy → P.O.
 - MŠ a předškolní zařízení
 - ZŠ včetně nižších ročníků gymnázií
 - speciální školy (zvláštní)
 - gymnázia
 - SOŠ
 - Střední odborná učiliště
 - VOŠ
 - Konzervatoře
- školská zařízení – školní jídelny, internáty (ubytovny)
- nutnost: zapsání v **rejstříku** škol a školských zařízení – předpoklad pro dotace ze SR
- ostatní organizace: výzkumné organizace ... – O.S., P.O.

Soukromé školy

- dotace ze SR prostř. OŠ KÚ na základě zapsání v registru škol a sepsání dohody s KÚ
- + mimořádné příspěvky

Církevní školy – zřizovatelé státem uznané církve a nábož. společnosti, zapsání v registru

- dotace ze SR prostř. MŠMT formou zálohy

Výdaje na školství – cca 60 -65% na mzdy a platy

→ závazné ukazatele:

- platy – základní + pohyblivá složka → viz regulace v rámci veřejného sektoru – platové třídy → limity
- počet zaměstnanců → limity
- meziroční nárůst mezd

Financování:

→ ze SR (kapitola MŠMT – cca 11% - z toho cca 90% na provoz, 10% na investice; MV, MO) → příspěvky ze SR → na provoz – republikové normativy; na investice
→ z územních rozpočtů → příspěvky z rozpočtu zřizovatele – na provoz mimo mezd; na investice
→ z příspěvků žáků – stravování, ubytování ...

Náklady:

- na mzdy a platy
- zákonné odvody (pojištění)
- tvorba FKSP
- materiál, energie
- služby
- cestovné a ost. neinvestiční náklady,
- případně daně ...

Výnosy:

- dotace ze SR (příspěvek na žáka) přes KÚ
- příspěvky od zřizovatele
- z prodeje majetku
- platby od žáků
- z vlastní doplňkové činnosti
- úroky, dary...

Závazné ukazatele neinvest. výdajů (NIV):

- Prostředky na platy
- Zákonné odvody z mezd
- Ost. neinv. výdaje: předpoklad: škola zapsaná v registru škol
 - dotace soukromým školám
 - dotace církevním školám
- Limit počtu zaměstnanců

Finanční normativy ve školách – P.O.:

- Neinvestiční výdaje
- Mzdy
- Příjmy

Regionální školství – účast krajů na řízení

- z. č. 561/2004 Sb. – školský zákon;
- z. č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám...;
- vyhl. 492/2005 Sb., o krajských normativních;
- směrnice MŠMT č.j. 28 768/2005-45 – zásady pro KÚ pro rozpis dotací ze SR...;
- z. č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
- nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách

→ dotace na žáka, studenta z kapitoly MŠMT

- neinvestiční dotace školám – na žáka, studenta
- normativní metoda
- normativy: republikové → krajské

Republikové normativy – na kalendářní rok:

→ slouží pouze pro rozpis rozpočtu finančních prostředků státního rozpočtu do rozpočtů jednotlivých krajů

- počet žáků na 1 plný úvazek pedagoga (N_p)
- počet žáků na 1 plný úvazek nepedagoga (N_o)
- ostatní NIV na 1 žáka (ONIV), vč. stravování, ubytování, zdravotní postižení, volnočasové aktivity...
- fixní ostatní NIV na jednu třídu;
→ **věkové normativy** – žáci rozdělení do 5 věkových kategorií (podle věku a stupně vzdělání: předškolní, základní, střední, vyšší odborné vzdělání)

→ **rozpis na jednotlivé kraje**

- **stanovení normativu počtu** pedagogic. (limit na 1 000 žáků dané věkové kategorie; vliv aprobační) a nepedagogic. **pracovníků**
- výkon na plný úvazek – pedagoga;+ ost. prac.
- stanovení **výše mzdových prostředků**
- stanovení **normativu objemu NIV**

→ Neinvestiční výdaje

Normativ výkonů:

→ počet žáků ve třídě : (finanční zabezpečení průměr. hodin oduč. týdně : průměr. míra vyuč. povinnosti pedagogů týdně v hod.)

Krajské normativy → rozpis rozpočtových zdrojů (republikový normativ) z rozpočtů krajů do rozpočtů jednotlivých škol (právnických osob) vykonávajících činnost škol a školských zařízení

Vliv:

- dlouhodobý záměr vzdělávání v kraji
 - akreditované vzdělávací programy, rámcové vzdělávací programy
 - naplněnost tříd ...
- podrobnější členění – viz charakter a specifika škol → **místní dohodovací řízení** mezi OŠ KÚ a řediteli škol a školských zařízení přes OÚ s rozšířenou působností
- pro: **denní formu studia**
- večerní forma: 40% normativu denního studia
- dálková forma: 30% normativu denního studia
- externí forma: 5% normativu denního studia

Propočet normativů: - “skládací system”

- pro jednotlivé typy škol podle:
 - přísl. učebních plánů
 - vyhlášky určující maxim. počet žáků ve třídě
 - počtu vyučovacích hodin, u kterých se dělí třídy ...

Započítané aktivity:

- vzdělávání ...

Nezapočítané aktivity:

- sociální charakter – školní stravování, činnost DDM ...

→ **Rozdíly v dotacích na žáka mezi školami**

- reforma → novela školského zákona → začne platit od 1. 1. 2019
- Rozpis rozpočtu bude tedy pro výše uvedené školy a školní družiny provádět přímo MŠMT, nikoliv krajské úřady prostřednictvím krajských normativů. Při rozdělování peněz MŠMT zohlední rozdílnou velikostní a oborovou strukturu škol v krajích, finanční náročnost podpůrných opatření a rozdílnou platová úroveň pedagogů v jednotlivých školách.
- spravedlivé ohodnocení učitelů a školy dostanou finanční prostředky podle skutečného rozsahu poskytovaného vzdělávání
- stávající systém financování prostřednictvím normativů na žáka → dotace → zůstane zachován pro financování soukromých a církevních škol

Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů (každý rok zpřesnění)

Veřejný sektor - vysoké školství

VVŠ je právnickou osobou a do její samostatné působnosti patří např.:

- Určování počtu přijímaných uchazečů a určování podmínek přijetí
- Rozhodování o právech a povinnostech studentů
- Stanovení výše poplatků spojených se studiem
- Zaměření a organizace tvůrčí činnosti
- Organizace studia

VVŠ jsou financovány především z veřejných prostředků
Hospodaření a nakládání s majetkem → zvláštní předpis

VVŠ → vlastní rozpočet:

Příjmy zejména:

- příspěvek ze státního rozpočtu na vzdělávací a tvůrčí činnost,
- podpora výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků podle zvláštního právního předpisu,
- dotace ze státního rozpočtu,
- poplatky spojené se studiem,
- výnosy z majetku,
- jiné příjmy nebo jiné příspěvky než uvedené v písmenu a) ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z Národního fondu a z rozpočtů obcí a krajů,
- výnosy z doplňkové činnosti,
- příjmy z darů a dědictví

Dílčí rozpočet vysokého školství – kap. MŠMT je členěn na rozpočtové okruhy a ukazatele

- **Rozpočtový okruh I**

- zaměřený **na institucionální financování VVŠ** → členěn na část fixní a výkonovou v poměru 90 % a 10 %

- finanční prostředky alokované z tohoto okruhu jsou VVŠ poskytovány formou příspěvku a výstupů VVŠ a jejich kvality (část výkonová)

- výše příspěvku poskytnutá ve **fixní části** je odvozena od rozsahu a ekonomické náročnosti výkonů, od počtu studentů a finanční náročnosti akreditovaných studijních programů. Vychází se z tzv.:

- počtu přepočtených studií zapsaných do prvních ročníků všech typů studijních programů – přepočtený počet studentů zahrnuje studenty studující v akreditovaném studijním programu ve standardní době studia (SDS) + 1 rok (SDS+1), tedy všechny studenty, kteří nepřekročili standardní dobu studia o více než 1 rok (započítá se studium i na jiné vysoké škole)

- **hodnoty průměrného koeficientu ekonomické náročnosti (KEN)** přepočtených studií zapsaných do prvních ročníků všech typů studijních oborů

- **výkonová část** → kvantifikace výsledků VVŠ ve vzdělávacích a tvůrčích činnostech, které jsou posuzovány prostřednictvím 8 indikátorů:

- Výsledky výzkumu, vývoje a inovací - 30 %
- Výsledky umělecké činnosti - 3,0 %
- Externí příjmy VŠ spojené se vzdělávací a tvůrčí činností - 10 % - např. poplatky za studium samoplátců, příjmy z celoživotního vzdělávání
- Kvalifikační struktura akademických pracovníků - 4 % - podíl dané VVŠ na počtu profesorů a docentů pracovníků všech VVŠ
- Zaměstnanost absolventů - 10 %
- Podíl cizinců - 8 %
- Vyslání a přijatí studenti v rámci mobilitách programů - 20 %
- Absolventi – podíl absolventů dané VVŠ na celkovém počtu absolventů všech VVŠ za poslední 4 roky – vážený průměr za poslední 4 roky

Rozpočtový okruh II: Podpora studentů

→ podpora studentů formou stipendií; dotací.

Ukazatel C: stipendia pro studenty doktorských studijních programů

→ objem příspěvku na stipendia studentů doktorských studijních programů se stanoví MŠMT pro každý rozpočtový rok (výpočtová částka na jednoho studenta)

Ukazatel J: dotace na ubytování a stravování

→ MŠMT stanoví výši dotace na ubytování a stravování studentů: součin VVŠ vykázaného počtu přepočtených hlavních jídel (teplé jídlo se započítává koeficientem 1,0 a studené 0,4) vydaných studentům v menzách nebo na základě smluvního vztahu VVŠ s jinou PO v jejích stravovacích zařízeních a výpočtové částky, stanovené na jedno hlavní jídlo pro každý rozpočtový rok → možná úprava dotace na ubytování a stravování studentů v průběhu roku na žádost rektora VŠ (je-li doloženo, že došlo v průběhu roku k podstatnému nárůstu nebo poklesu počtu vydaných jídel)

Ukazatel S: sociální stipendia -viz Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách → výše stipendií

→ nárok: studenti, kteří nepřekročili standardní dobu studia a předložili žádost o sociální stipendium předepsaným způsobem, studuje-li student více akreditovaných programů, ve kterých splňuje nároky na získání sociálního stipendia, je mu sociální stipendium poskytnuto pouze jednou a to ve studijním programu, do kterého byl zapsán dříve

Ukazatel U: ubytovací stipendia

MŠMT stanoví výši ubytovacího stipendia, student musí studovat prezenční formou

Rozpočtový okruh III: rozvoj VVŠ

Je zaměřen na dva typy rozvojových programů (Ukazatel I)

→ **Rozvojové programy vyhlášené MŠMT** → výběrové řízení

Rozpočtový okruh IV: mezinárodní spolupráce a ostatní

Ukazatel D: mezinárodní spolupráce a ostatní → příspěvky na mobility studentů i zaměstnanců realizovaných v rámci programů Erasmus, CEEPUS

Ukazatel F: Fond vzdělávací politiky → podpora aktivity VVŠ, které mají systémový charakter (např. příspěvek na podporu univerzit třetího věku; příspěvek na podporu zvýšených nákladů na studium studentů se specifickými potřebami – s různými formami postižení),

příspěť ke zkvalitnění vysokého školství, vytvořit rezervu pro případ neočekávaných a mimořádných událostí

Ukazatel M: Mimořádné aktivity VVŠ

→ na podporu mimořádných aktivit, které přesahují rámec vzdělávací a ostatní tvůrčí činnosti VVŠ a nejsou řešitelné standardními schémata financování prostřednictvím ostatních ukazatelů → formou dotace (např. na zavádění nových právních předpisů, živelné pohromy)

VVŠ: financování → příspěvky:

→ **Studijní programy: akreditace** – viz akreditační úřad vlády

- regulace nárůstu posluchačů (3%)

- preference bakalářského studia

→ vliv na **objem příspěvku** (dotace) z kapitoly MŠMT → **rozdílná výše** podle typu VŠ (různé náklady) → viz podle tzv. **koeficientu náročnosti**

- 6 skupin → koeficient: 1,0 – 3,5; 5,9 – umělecké VŠ

Příspěvky na studenta:

- bakalářské programy
- magisterské programy
- doktorské programy

Financování VŠ:

→ **Granty** → výzkum

→ **Stipendia**

→ **Zahraníční studenti** → zvl. dotace

→ **Investiční dotace** → výdaje na investice

→ dotace z ESF, EFRR

→ rozpočet VŠ + výnosy z majetku, výnosy z doplňkové činnosti, poplatky za studium

→ **správní rada** → výroční zpráva, hospodaření s majetkem; akademické **senáty**

Fondy VŠ:

- **rezervní:** vytvářen z podílu na hosp. výsledku po zdanění
- **reprodukce dlouhodobého majetku:** vytvářen z odpisů a z podílu na hosp. výsledku po zdanění
- **stipendijní:** vytvářen z poplatků za studium, z podílu na hosp. výsledku po zdanění
- **odměn:** vytvářen z hosp. výsledku po zdanění

Státní vysoké školy

- Univerzita obrany → zřizovatelem MO + finanční vztahy na SR - kap. MO
- Policejní akademie České republiky → zřizovatelem MV + finanční vztahy na SR - kap. MV

Soukromá VŠ

→ právnická osoba se sídlem v ČR - akciové společnosti (a. s.), obecně prospěšné společnosti (o. p. s.) založené do účinnosti nového občanského zákoníku, společnosti s ručením omezeným (s. r. o.),

→ nutný státní souhlas → MŠMT

→ povinny zajistit si finanční prostředky pro vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, uměleckou a další činnost → školné a další příjmy

Legislativa:

Zákon č 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů; Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách; Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře, výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů; MŠMT: Pravidla pro poskytování příspěvku a dotací veřejným vysokým školám Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pro příslušný rok

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

